

En lille studie i rytmik.

Af TrineW.

2014

På 1. tone efter taktstregen ligger den kraftigste rytmiske markering i takten. Den hedder **taktslaget**.

Når man underinddeler en fjerdedelstakt så mener man almindeligvis at fjerdedelen deles et antal gange med 2 til 8 dele, 16 dele osv. Men takten er stadig en **fjerdedelstakt**.

Hvis man derimod konsekvent deler alle fjerdedelene med 3 (dvs. trioliserer fjerdedelen, så kan det kommunikeres ved ikke mere at tale om fjerdedelstakt men om "ottendedelstakt").

$\frac{1}{4}$ takt bliver på den måde ved triolisering til 3/8 takt. (takten anvendes ved nogle valse)

$\frac{2}{4}$ bliver til 6/8 (oftest bærer første tone i hver triol beat eller off-beat til gangtrin. F. eks jigs,)

$\frac{3}{4}$ bliver til 9/8 (beat på 1, 4, 7 i jigs m.v. Beat på 1, 7 i pols og polska. I triolpolska offbeat på 3, (5), 9
 $\frac{4}{4}$ bliver til 12/8 osv.

Almindelige nordiske tre-fjerdedelstakter:

$\frac{3}{4}$ -takt med éet rytmeslag i takten: **Vals**: Beat på taktslaget, off-beat på 2. og 3. Fjerdedel. (Um-ba-ba)

$\frac{3}{4}$ - takt med 2 rytmeslag i takten : **Polska**, Hambo, Mazurka, Pols, Menuet .m.m.

I polska samt de fleste pols ligger **Beat på 1. og 3. Fjerdedel**.

I **Mazurka** ligger **Beat på 1. og 2. Fjerdedel**. Off-beat på 3. De spilles spidst.

I **Hambo** ligger melodiens betoning på 1.og 3. Fjerdedel. De spilles slæbende. ~~Bassen har beat~~ ^{Hambo} Bassen har beat på 1. og 3. Fjerdedel. Så Hambo er en slags polska. Rytmesiden kan med fordel vælge at spille "polyrytmisk" off-beat som i triolpolska se nedenfor.

~~Menuet har 2 sammenkoblede $\frac{3}{4}$ takter. I den første takt ligger bassens beat på 1 og 3, i den anden takt ligger beat på 1 og 2.~~

I **Røros Pols** trioliseres de $\frac{3}{4}$.(noteres som 3/4) Der er **beat på fjerdedel nr 1+3 , offbeat på 2.**

Vend ->

Polskaer opdeles tit i "16.dels polskaer" og "triolpolskaer."

I 16.dels polskaer underdeles de tre fjerdededele i lige dele: 8.dele og 16.dele osv.

Der er beat på 1. Og 3. Fjerdedel og off-beat på 2. Fjerdedel.(slång, Bingsjø osv.)

Men se her:!!

Mange Triolpolskaer gør noget helt andet og mærkeligt:

Beat

Beat

= en Trefjerdedelstakt.

$\frac{3}{4}$

3

3

3

Holder fast i beat på fjerdedel nr 1 og 3 (Beat er der, hvor ● er)

$\frac{3}{4}$

3

3

3

De 3 fjerdedele trioliseres.

$\frac{9}{8}$

1

2

3

4

5

6

7

8

9

Triolerne oploses, så der fås ni tolvtedele. De omdøbes pædagogisk til "ottendededele" og man ser at der er beat på "1" og "7".

$\frac{9}{8}$

1

2

3

4

5

De ni "ottendededele" kobles derpå rytmisk sammen 2 og to. Til "fjerdededele". Så får man beat på første og sidste "fjerdedel", (= offbeat på "2". (Og evt. "3") "Fjerdedel" samt off-beat på slut-"ottendedelen")
Det er noget der rykker!

$\frac{9}{8}$

●

●

●

●

●

men SE!!!, Der hvor nr 2. fjerdedel i de $\frac{3}{4}$ starter er der INGEN RYTMISK MARKERING i de $\frac{9}{8}$!!!

Derfor må man ikke spille beat eller off-beat på 2-slaget ($\frac{3}{4}$ takt) i en triolpolska. Bassen ligger på 1. og 3 fjerdedel. Off-beat ligger forskudt inde i triolerne

$\frac{9}{8}$

●

●

●

●

●

Der sættes tit en toneforlængelse på "2". fordi synkopen giver swingfeeling.

Når du skal lære dig triol-polska-rytmens:

Det svarer til at tælle metronomisk til ni, men kun tælle højt på de ulige tal, 1,3,5,7,9 og have beat på 1 og 7. (Eller sige: | ti_kas_ser_ol_lr | pr. takt)

Blandede takter i Dalarpolkskaer: Dalar-polksker har som hovedregel en basis-rytmik som triolpolska (noteret ubehjælpsomt, næsten ulæseligt, i $\frac{3}{4}$...) men lægger tit og gerne 4 sekstendededele eller 2 ottendededele ind hist og her på en af fjerdedelernes pladser midt i takten (ofte noteret som forslag eller efterslag.)